

2011-
2013

Kalaallit Nunaanni erngup imigassap pitsaassusaa

Namminersorlutik

Oqartussat

Avatangiisinut aamma
Upalungaarsimanermut
immikkoortortaqarfik
Kalaallit Nunaanni
Uumasunut nakorsaqaarfik
Inuusutissalerinermullu
Oqartussaasut

Taaguutaa:

Kalaallit Nunaanni erngup imigassap pitsaassusaa 2011-2013

Saqqarani assilisaq:

Nunaqarfimmi imeqarfik ukiuunerani tankeqartoq, Nuugaatsiaq

Saqqummersitsisoq:

Namminersorlutik Oqartussat

Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik, Avatangiisinut upalungaarsimanermullu immikkoortortaarfik

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Uumasunut nakorsaqqarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaasut

Ukioq:

Marts 2015

Imarisai

1.0	Aallaqqaasiut	3
2.0	Naalisaaneq	3
3.0	Pisortat imermut imigassamut nakkutilliinerat	4
4.0	Pisortat nakkutilliinerannit paasisat	5
4.1.	Mikrobiologiskimik misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinnittarneq	5
4.2	Imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinninneq	6
4.3	Imeqarfinnik nakkutilliineq	7
4.4	Pitsaassutsimik nalilersuineq –	7
4.5	Imermit misissugassanik misissuinerit inernerinik nalunaarsuisarneq	7
5.0	Inerniliineq.....	10
5.1	Erngup pitsaassusaa	10
5.2	Oqartussaasut aqutsinerat	11
5.3	Pisortat misissuisarnerisa aamma erngup pitsaassusaata pitsanngorsarneqarnissaanut siunnersuutit	11
6.0	Ilanngussat.....	12
	Ilanngussaq 1: Mikrobiologiskimik misissugassanut aamma qalatitsinissamik inassuteqartarnermut siunnerfinnik naammassinninnermut takussutissiaq	12
	Ilanngussaq 2: Imermit/akuutissanik uumaatsunik atuilluni misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinninnermut takussutissiaq	12
	Ilanngussaq 3: Nunap assinga 2013-imi imeqarfiit qalatitsinissamik inassuteqarfigineqartut allassimallutik	12
7.0	Innersuussiviusut allassimaffiat.....	13

1.0 Aallaqqaasiut

Avatangiisinut upalungaarsimanermullu immikkoortortaqrifiup Kalaallit Nunaanni Uumasunut nakorsaqrifik Inuusutissalerinermullu Oqartussaasut suleqatigalugit nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaanni erngup imigassap pitsaassusaa 2011-2013", taamatut ittuni siullersaasoq suliaraa. Siunertaavoq erngup imigassap pitsaassusaa pillugu aammalu ukiut 2011-2013 ingerlaneranni erngup imigassap pisortanit nakkutigineqarnera pillugu tamat aamma politikerit ilisimatinneqarnissaat, ilanngullugu naapertuutinningsunik tikkuuanissaq kiisalu suliniuteqarnerup pitsaanerulersinnissaanut inassuteqaateqarnissaq. Erngup imigassap pitsaassusaa inatsisitigut pisussaaffiliinikkut akuttoqatigiimmik misissorneqartarluni alapernaarsorneqarpoq, tassanilu ilaatinneqarput tigussaasumik – akuutissanik uumaatsunik atuilluni misissuisarneq aamma mikrobiologiskimik misissuisarneq. Nakkutiginninnerup aqqissuusaaanera aamma annertussusissaa: "Erngup imigassap pitsaassusaa aamma imermik pilersuiviit nakkutigineqarnerat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 17. marts 2008-imeersumi" (Imeqarnermut nalunaarut) nassuiarneqarpoq. Akuttoqatigiimmik misissuisarneq taanna, nalunaarusiamut tunngavigineqartoq, nalunaarummi § 30 naapertorlugu suliarineqarpoq.

2.0 Naalisaaneq

Kalaallit Nunaanni imeqarfiit pisortanit nakkutigineqarnerisa pitsanngorsarneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Piffissami 2011-2013-imi Kalaallit Nunaanni imeqarfinni pisussanut pilersaarutit aalajangersarneqartut naammattumik malinneqarsimangillat, tamannalu immersukkami matuma kingulianiittumi takuneqarsinnaavoq.

Siunnerfinnik naammassinninneq	2011	2012	2013
Mikrobiologiskimik misissuinerit	57%	52%	94%
Tigussaasumik/akuutissat uumaatsut atorlugit misissuinerit	91%	72%	78%

Takussutissiaq 1: Misissugassanik tigusisarnermut siunnerfinnik naammassinninneq procentingorlugu allassimavoq (misissugassat pilersaarutigineqartoq qassi %-ii)

Pingaartumik nunaqarfinni misissugassanik tigusisarnermut siunnerfinnik naammassinninneq pitsaanngilaq. Taamaalluni 2012-imi nunaqarfinni imeqarfiit taamaallaat 37%-iinit bakteriaqarneranik misissugassanik tigusisoqarpoq. 2011-imi imaluunniit 2012-imi misissugassanik nunaqarfiit imeqarfiisa 44%-ini bakteriaqarneranik misissugassanik tigusisoqanngivippoq.

Imermi imigassami erngup/sananeqaataata pitsaassusaa sumiiffinni amerlanerni pitsaasutut taaneqarsinnaavoq. Taamaattoq imeqarfippassuarni imeq seernarpoq, aammalu saviminissamik saffiugassanillu allanik annertuallaanik akoqarsinnalluni. Tamatuma saniatigut erngup pingaartumik sarfartarnerata nalaani iseriassinnaanera nalinginnaasuvoq, tamatumalu bakterianik mingutsinneqarsinnaanera aarlerinaateqarnerulersittarpaa. Aluminiummik taratsut akuutissanik uumaatsunik atuilluni saliinermi akuliunneqartartut, pisuni ataasiakkaani imermi imigassami piumasaqaatinut

annertunerullutik, imermi imigassamiittarput. Amerlanertigut imermi Bor, immami imermik tarajuaavinneersoq annertuallaartarpoq.

Bakteriaqarneranik misissugassat misissorneqarnerisa kingunerisaannik 2013-imi imeqarfiit pingajussaasa missaanni qalatitsinissamik inassuteqartoqartariaqarsimavoq. Pingaartumik nunaqarfinni imeqarfiit ajornartorsiorfiupput; kisianni aamma illoqarfinni imeqarfiit eqqorneqarsimapput. Nunaqarfinni pisuni amerlasuuni ajornartorsiutit qalatitsinissamik inassuteqarnermik kinguneqartut aqqiivigineqarnissaannut piffissaq sivosooq ingerlasarpoq. Nunaqarfiit ukiuni arlalinni ataavartumik qalatitsinissamik inassuteqarfiusarnerannut assersuutissaqarpoq.

Qarasaasiakkut paasissutissaasivimmut periaatsimik, imeqarfinnit ataasiakkaanit erngumit misissugassat inernerinik pitsaannerusumik paasisimaarinninnissamik qulakkeerinnissinnaasumik, pisariaqartitsisoqarpoq, ilanngullugu naatsorsueqqissaarnernik najoqqutassanik suliaqarsinnaanissamik aammalu aarlerinaataasunik nalilersuinnaanissamik qulakkeerinissaq.

Erngup imigassap pitsaassusia aamma imermik pilersuiviit nakkutigineqarnerat pillugit Namminersorerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 17. marts 2008-imeersumi maleruagassat, erngup pitsaassusaanik nakkutiginninnermut pitsaanngitsup tungaanut sunniisumik, amigaateqartut paasinarsivoq. Nakkutilliinnermut misissuisarnermullu akisussaaffik oqartussaasut tallimat akornanni agguagaavoq. Peqqissuunermet, inuussutissalerinnermut aamma avatangiisinut suliassaqarfiit qitiusumik nakkutilliisussaataapput. Peqqissutsimut suliassaqarfik aamma qitiusuunngitsumik nakkutilliisussaataavoq aammattaaq nunatsinni nakorsaanerqarfik siunnersuisutut oqartussaaffeqarpoq. Akisussaaffiup agguarneqarnera assigiimmik nassuiarneqanngilaq, tamatumalu kingunerisaanik ajornartorsiutit pitsaanerpaamik imaluunniit sukkanerpaamik iluarsineqartaralik. Taamaattumik inassutigineqarpoq nalunaarut iluarsaanneqassasoq aammalu akisussaaffik oqartussaasuni ikinnerusuni ataatsimoortinneqassasoq imaluunniit ersarinnerusumik nassuiarneqarluni.

3.0 Pisortat imermut imigassamut nakkutilliinerat

Pisortat misissuisarneranni imermik pilersuinerit nalinginnaasut (illoqarfinni nunaqarfinnilu pisortanit imermik pilersuineq) aamma imermik pilersuiffiit, inuussutissalerinnermut suliffeqarfinnut imermik pilersuisartut, ilaatinneqarput.

Nakkutiginninnermi imermit misissugassanik bakteriaqarnerinik aamma erngup/erngup sananeqaataani piginnaasat nalilersoqqissaarneqartarput. Tamatuma saniatigut imeqarfiit ataasiakkaat namminneerlutik misissuisarput, ingerlatsinnermut allattuiffimmi allanneqartartumik. Kiisalu imeqarfiit, imermik suliarineqanngitsumik pilersuiffiit, imeqarfinnut killeqarfiit kiisalu imermik misissuisarfiit laboratoriat nakkutilliivigineqartarput.

Imermik misissugassamik tigussilluni misissuisarnerit akuttussusaannut ilaatigut erngup annertussusaanut ulloq unnuarlu pilersuutigineqartarpoq, ilaatigullu illoqarfiunersoq nunaqarfiunersorluunniit apeqqutaasarput.

Piumasaqaatit malinneqannginneranni aarlerinaataasunik misissueqqissaarnermik tapertaqartitsisoqartarpoq.

Mikrobiologiskimik misissugassanik misissuinerit inernerit, imermik misissuisarfinit laboratorianit nassiunneqartut tamarmik Kalaallit Nunaanni Uumasunut nakorsaqaqfimit Inuusutissalerinermullu Oqartussaasut Nunatsinni Nakorsaaneqarfik suleqatigalugu nalilersorneqartarput. Pisuni tamaginni nalilersuinerimi, imeqarnermut nalunaarummi pitsaassusissanut piumasaqaatit kiisalu mianersornissamut tunngaviusut aallaavigalugit suliatigut naliliineq aallaavigneqartarput. Tunngaviusussatut aalajangersarneqartut malinneqannginneranni, malinninnginnermut nassuiaammik pissarsiniarluni ingerlatseqatigiiffik pilersuinermik suliaqartoq attaveqarfigineqartarpoq. Qaangiinerit annikinnerusimappata, mingutsitsinerup atuukkunnaarsinnissaanut, assersuutigalugu klor-ilersuinerup annertunerulersinnissaanut, aqquersuutit salinneqarnissaanut, UV-qarfiit taarsersornissaanut il.il. iliuusissanut pilersaarummik aallartitsinissamut ingerlatseqatigiiffik imermik pilersuinermik suliaqartoq peqquneqartarpoq, tamatumalu kingorna misissugassamik nutaamik tiguisoqartarluni. Qaangiinerni inuiaqatigiit peqqissusaanut navianartorsiortitsisutut nalilerneqartuni, innuttaasunut kalluarneqartussanut qalatitsinissamik inassuteqaateqartoqartarpoq. Aatsaat imermit imigassamit misissugassaq nutaaq naammaginatut inerneqartoq paasinarsippat, sumiiffimmi pineqartumi qalatitsinissamik inassuteqaat atorunnaarsinneqartarpoq.

Avatangiisinut upalungaarsimanermullu immikkoortortaqaqarfik imermit-akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassat misissorneqarnerisa inernerinik taamaaqataanik misissuisarpoq. Paasineqarpat piumasaqaatit malinneqanngitsut, piumasaqaatit malinneqannginnerannut pissutaasup atorunnaarsinneqarnissaa siunertaralugu ingerlatsinermut aqutsisoq attaveqarfigineqartarpoq.

4.0 Pisortat nakkutilliinerannit paasisat

Erngup imigassap pitsaassusaa qulakkeerniarlugu pisortat nakkutilliinermik ingerlatsisarput, ilaatigut imermit misissugassanik assigiinngitsunik tiguisoqarneranik ilaqartumik. Mikrobiologiskimik imermit misissugassanik tigusineq aamma imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassamik tigusineq immikkoortinneqartarput. Ajoraluartumik misissugassat tamarmik piffissami 2011-13-imi pisussatut pilersaaruteqarfiusut ingerlanneqarsimangillat. Tassunga atatillugu siunnerfinnik naammassinninneq sammeneqarpoq, tassani nassuiarneqarluni imermit misissugassanik pilersaarutigineqartunit, misissugassat qanoq amerlatigisut tiguneqarsimanersut. Siunnerfinnik naammassinninnermut tunngatillugu tulluuttuni mikrobiologiskimik imermit misissugassanik tigusineq kiisalu imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassanik tigusineq nassuiarneqarput.

4.1. Mikrobiologiskimik misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinnittarneq

2011-2013-imit misissugassanik tiguisinerit tamarmik takussutissiami ilanngussaq 1-imiittumi allattorneqarput. Ukiumut misissugassanik tiguisinissat 330-it pilersaarutaasimapput. Ajoraluartumik piffissami 2011-13-imi mikrobiologiskimik misissugassatut tiguneqartussat pilersaarutaasut tamarmik tiguneqarsimangillat.

Tamanna takussutissiaq 2-imi takuneqarsinnaavoq, tassani siunnerfinnik naammassinnineq agguaqatigiissillugu procentingorlugu naatsorsorneqarluni.

Mikrobiologiskimik misissugassat	2011	2012	2013
Misissugassat tamarmik	57%	52%	94%
Nunaqarfiit	48%	37%	96%

Takussutissiaq 2: Mikrobiologiskimik misissugassanut tamaginnut agguaqatigiissillugu siunnerfinnik naammassinnineq procentingorlugu.

Illoqarfinni amerlanerni mikrobiologiskimik misissugassanik suliaqarnissamut siunnerfinnik naammassinnineq naammaginatarmik pitsaassuseqarpoq. Taamaattoq illoqarfiit ataasiakkaat imeqarfii, ukiumut misissugassanik 12-inik pilersaaruteqarfiusut, ukiumi ataatsimi marluinnarnik misissugassanik tigussiffiusimapput imaluunniit tigussiffiusimanatik, assersuutigalugu Maniitsoq, Nanortalik aamma Kangaatsiaq. Nunaqarfinni siunnerfinnik naammassinninnissaq 2011-imi aamma 2012-imi pitsaasimangilaq. Paarlattuanik 2013-imi siunnerfinnik naammassinnineq nunaqarfinni 96 %-iusimavoq (taamaallaat nunaqarfinni imeqarfinit 54-iusunit marluk misissugassanik tigussiffigineqarsimangillat). 2013-imi nunaqarfinnit imermit misissugassanik tigussinerit malunnaatilimmik amerleriarsimanerannut tunngaviusumut Danmark-imi Inuussutissalerinermut aqutsisoqarfimmit qisuariarsimaneq pissutaatinneqarsinnaavoq. Inuussutissalerinermut aqutsisoqarfik Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinnut inuussutissalerinermik suliaqartunut avammut niuernissamik akuerisaasimasunut akisussaasuvoq. Inuussutissalerinermut aqutsisoqarfik 2013-imi Namminersorlutik Oqartussanut saaffiginnippoq, tunisassiornermut atatillugu erngup pitsaassusaata naammaginarnera uppersarsameqarsinnaangippat suliffeqarfiit avammut niuernermik suliaqartut akuersissut pigisartik annaassagaat nalunaarutigalugu. Tamanna imermit misissugassanik tigussisarnerup annertunerulemeranik malitseqarpoq, taassumalu malitsigisaanik nunaqarfinni imermit imigassami bakterianik arlalippassuarnik nassaartoqarluni. Nassaarineqartut amerlasuut taakkua malitsigisaanik ilaatigut amerlasoorpassuarnik qalatitsinissamik inassuteqaateqartoqarpoq, ilaatigut misissugassanik malitseqartitsiviusussanik arlalippassuarnik (misissuqqitassat) nunaqarfinni imeqarfinit tigussisoqarluni. Suliat annertunerulernerat illoqarfinni misissugassat amerlassusaannut tunngatillugu siunnerfinnik naammassinninnerup annertussusaanut annikitsuinnarmik tuniluuppoq.

4.2 Imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassanik tigussisarnermut siunnerfinnik naammassinnineq

Imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassanik tigussinerit 2011-2013-imeersut takussutissiami ilanngussaq 2-imiittumi allattorneqarput. Ukiumut misissugassanik tigussinerit 121-124-it pilersaarutaasimapput. 2011-imi siunnerfinnik naammassinnineq ataatsimut isigalugu naammaginarpoq; kisianni 2012-imi aamma 2013-imi pitsaavallaarani. Tamanna takussutissiaq 3-imi takuneqarsinnaavoq, tassani illoqarfinni nunaqarfinnilu tamaginni agguaqatigiissillugu siunnerfinnik naammassinnineq procentingorlugu naatsorsorneqarluni.

Siunnerfinnik naammassinnineq	2011	2012	2013
Misissugassat tamarmik	91%	72%	78%
Nunaqarfiit	76%	59%	59%

Takussutissiaq 3: Imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassanut tamaginnut agguaqatigiissillugu siunnerfinnik naammassinnineq procentinngorlugu.

Illoqarfinni amerlanerni piffissaq tamakkerlugu siunnerfinnik naammassinnineq naammaginatut pitaassuseqarpoq. Nunaqarfinni 2011-imi siunnerfinnik naammassinnineq 76%-iuvoq. 2012-imi aamma 2013-imi nunaqarfinni siunnerfinnik naammassinnineq ajorneruvoq (nunaqarfinni imeqarfinit 54-ini 22-it misissugassanik tigussiffigineqanngillat).

4.3 Imeqarfinnik nakkutilliineq

2011-imi aamma 2012-imi imeqarfinni nakkutilliinermik ingerlatsisoqanngilaq. 2013-imi Uummannami imeqarfimmi, kiisalu Uummannap eqqaani nunaqarfimmi imeqarfinni 7-imi nakkutilliisoqarpoq. Nakkutilliinerup takutippaa imeqarfiit ataatsimut isigalugit aqqissuullugaasut ingerlalluartullu. Ingerlatsinermut allattuiffiit elektroniskimik allattuisalernikkut annertuumik pitsanngorsarneqarsinnaapput. Ulluinnarni qalipaatinik, tipimik mamassutsimillu malinnaanermi paasisaqartarnerit maannamut pisartunit erseqqinnerusumik nassuiarneqartassapput. Tamatuma saniatigut akuttoqqatigiikkuutaanik eqqiaasarnerit, misissuisarnerit aamma taarsersuisarnerit eqqoqqissaartumik nassuiarneqartassapput.

4.4 Pitsaassutisimik nalilersuineq – suliarineqanngitsut pitsaassusaat

Qanoq issusaanut uuttuutaasartut pingasut: qalipaataa, sarfarnera (iseriannera) aamma NVOC (kulstof-it uumassusillit), marraq, uumassusillit allallu minguit qanoq annertutigisut imermi suliarineqanngitsumiinnersut (imeq suliarineqanngitsut) nalilersuinissamut atorneqarsinnaapput. Nalilersuinermik imermik eqqortumik suliarinninnissamik toqqaanissamut atorneqarsinnaasumik suliaqarnissamut, ukiup iluitsup ataatsip ingerlanerani akulikitsumik misissugassanik tigussisarnissaq pisariaqarpoq. Taamaaliornikkut ukiup ingerlanerani erngup pitsaassusaa qanoq annertutigisumik nikerartarnerisooq ilisimasaqarfigineqalissaaq. Aamma piffissani ajornerpaamik pisoqarfiusuni qanoq ajortigisarnersooq uuttuteqartoqalissaaq. Erngup suliarineqanngitsup pitsaassusaanik pisortat misissuisarneranni, nalilersuinerup matuma siuliani taaneqartup ingerlannissaanut naammattumik akulikissusilimmik, misissugassanik tigussisarneq akulikissuseqanngilaq. Illoqarfinni imeqarfinni imermit suliarineqanngitsumit misissugassanik ataatsimiit tallimat akornanni tigussisoqartarpoq. Nunaqarfinni imeqarfinni imermit suliarineqanngitsumit misissugassamik tigussisoqartanngilaq, aammalu imermit minguitsumit misissugassaaq ukiumut ataasiinnaq tiguneqartarluni. Tamatuma kingunerisaanik imeqarfiit arlallit imermut saliivimmik, ukioq kaajallallugu naammaginatut erngup pitsaassuseqarnissaanik qulakkeerinissamut naammattumik pitsaassuseqanngitsumik peqartut ilimanarpoq.

4.5 Imermit misissugassanik misissuinerit inernerinik nalunaarsuisarneq

Imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassat misissorneqarnerisa inernerit qarasaasiami paasisutissaasivimmut ikkussorneqartarput, tassanngaaniit pisariaqartitsisoqarnerani kingusinnerusukkat

aaneqarsinnaallutik. Ajorluartumik mikrobiologiskimik misissugassat misissorneqarnerisa inernerinik ikkussuiffiusussamik Kalaallit Nunaanni qarasaasiakkut paasissutissaasiveqanngilaq, tamannalu 2011-2013-imit paasissutissanik aallerniarnermut tunngatillugu ajornartorsiutaasoq paasinarsisimavoq. Taamaattumik erngup pitsaassusaata naammattumik qularnaassusilimmik mikrobiologiskimik nalilersorneqarnissaa ajornakusoortoq paasinarsisimavoq.

4.6 Pitsaassutisimik nalilersuineq – erngup imigassap imermi/akuutissat uumaatsut atorlugit nakkutigineqarnera

Piffissami 2011-2013-imi imeqarfinnit 74-iusunit 35-ini piumasaqaataasut inatsimmi aalajangersarneqartut qaangerneqarsimasut paasineqarpoq. Qaangiineq takussaannerusoq (imeqarfinni 18-ini) tassaavoq pH-imi, imeq seernarpallaarnersoq takutitsisartumi. Misissugassani najoqqutassat tassaasarmata erngup qaavani imeq nerumittoq, Kalaallit Nunaanni nalinginnaasusoq, erngup pH-imi uuttuuttaata nakkutigineqarnissaa ajornakusoortorujussuusarpoq. Erngup seernalaamera annertoorsuarmik ajornartorsiutaasanngilaq, kisianni imeq seernartoq sunniisarpoq aammalu erngup aqquataanni allanilu ikkussukkani manngertorninermik kinguneqarsinnaalluni.

Manngertorninerup kingunerisaanik imeqarfinni ataasiakkaani saviminissaq (imeqarfiit 8-it), mangan (imeqarfiit 2-it), nikkeli (imeqarfik ataaseq) imaluunniit zinki (imeqarfiit 4-it) akuusoq annertuallaartoq takuneqartarpoq. Nikkeli aamma zinki peqqinnissaaq eqqarsaatigalugu kissaatigineqanngillat. Taakkua ruujorinit allanillu ikkussukkanit qalligaasuneersuupput, aammalu ikkussukkat misissornerisigut, aammalu ilaasa nikkelimik imaluunniit zinkimik mingutsitsisartut taarsornerisigut peerneqarsinnaallutik. Saviminissaq aamma mangan errorfinni, naterni aamma errortani simerninguussinnaapput, kisianni peqqinnissamat ajornartorsiortitsinatik. Saffiugassat marluusut tamarmik aamma erngup sarfarnerani aalanneqartuniissinnaallutik imaluunniit imermi silaannaqarpiangngitsumi arrorsimallutik imermit suliarineqanngitsumeersuusinnaapput.

Imeqarfinni 6-ini NVOC-imi (kulstof-it uumassusillit) qaangiisoqarsimavoq. Imermit misissugassami tassani amerlanertigut qalipaammut kisitsisit aamma sarfassusaa qaffasippallaartarput, taakkualu annertussusissaannut piumasaqaatinik aalajangersaasoqarsimanngilaq. Taakkunani marluusuni imeq sarfarnermik pisoqarneraneersuusimasinnaasoq tamanna takussutissaavoq. Peqatigisaanik imermi bakteriaqarsinnaasoq tamanna takussutissaavoq (taakkua pujoralanni mikisuaqqani nippusimasarput). Imminermi tamanna peqqinnissamat ajornartorsiutaanngilaq; kisianni imeqarfik pitsaannerusumik sorujuaateqartariaqaraluartoq immaqalu UV-mi qaamanermik imaluunniit klor-imik tunillannartuiaaneq sakkortunerulersinneqartariaqaraluartoq tamanna takussutissaavoq.

Aluminiumut annertussusissaanut piumasaqaatit qaangerneqarsimasut (imeqarfiit 3-it), imermi suliarineqanngitsumi marraq aalaterneqarsimatillugu, kiisalu imeqarfinni imermik akuutissat uumaatsut atorlugit salinneqartartuni, ilaannikkut takuneqartarpoq. Akuutissanik uumaatsunik pisariaqartunik akoorinerup iluarsineqartarnera oqimaaqatigiikkunnaaraangat tamanna pisarpoq. Amerlanertigut imeqarfimmi pH-p annertussusaata iluarsineqarnera, sakkuni pH-imik uuttuisartuni kukkuneqarnera

pissutaalluni kukkusumik inissineqartarpoq. Tamatuma kingunerisaanik akuutissat uumaatsut atorlugit salineq atorsinnaasangilaq, aammalu aluminiumit taratsut imermut akuliunneqartut peerneqartaralik, kisianni imermi imigassamiilertarlutik.

Borimut tunngatillugu qaangiinerit (imeqarfiit 3-it) imermi, imermik suliarineqanngitsumik imaanit aallarluni atorneqartartuni tarajuaavinneersuni ilaannikkut takussaasarpoq. Bor peqqinnissamut ajoqusiisarpoq. Qaangiisoqartoq paasineqaraangat tarajuaavik iluarsineqartarpoq, taamaalilluni Bor-imik akoqarnera annertussusissanut killissaliussat inorlugit inissisimalertarluni.

Trihalomethaner-inut tunngatillugu qaangiinerit Upernavimmi (sillimmatitut) imeqarfimmi takuneqarput. Trihalomethaner peqqinnissamut ajoqusiisarput. Imaq uumassusilinnik qaffasissumik akoqartoq klor-imik akoorneqaraangat tamanna pilertarpoq. Nutaamik misissueqqissaarnermi annertussusaa annertussusissanut piumasaqaatit inorlugit annertussuseqalerpoq. Maannakkut Upernavimmi nutaamik imeqarfiliortoqareerpoq.

Narsami imeqarfimmi flourid annertussusissanut killissaliussaniittumik annertussuseqartoq 2011-imi paasineqarpoq. Tassani siunissami qaangiisoqarpat tamatuma paasineqarnissaa qulakkeerniarlugu, misissugassanik tiguisarnerup akulikissusaa akulikinnerulersinneqarpoq. Narsami flourid-inik akoqarnerata qaffasinnera nunap sananeqaataanik pissuteqarpoq. Annertussusissaanut killissaliussaq kigutini simerneqalernissaa aammalu (ajornerusumik pisoqartillugu) saarnigut allanngoriartulernissaat pinngitsoortinniarlugit aalajangiunneqarpoq.

Illoqarfinni imeqarfiit nunaqarfinni imeqarfinnut sanilliullugit pH-mik pitsaanerusumik nakkutiginniffiusut aammalu taamaaqataanik saffiugassanut: saviminissaq, zinki aamma nikkeli, qaangiisarnerit ikinnerusut ersarissumik takuneqartarpoq. Illoqarfinni imeqarfinni, akuutissanik uumaatsunik atuilluni salinerup ilaatut imermut aluminiumit taratsut akuliunneqartarmata, Aluminium-imut tunngatillugu piumasaqaatit ataasiakkaatigut qaangerneqartarput. Nunaqarfimmi ataatsimi qaangiinermut immaq marraq aalaterneqartoq pissutaavoq. Bor nunaqarfinni immaanit imermik tarajuaaveqartuni taamaallaat ajornartorsiutaavoq.

Pingaarnertigut illoqarfiit aamma nunaqarfiit akornanni qanoq issutsimut uuttuutaasut (Sarfassusaa, Qalipaatinut kisitsisit aamma NVOC) assigiinngissuteqanngillat. Nunaqarfinni imermit misissugassamik tiguisarnerit aasaanerata qaammataanni, sarfarnernik pisoqarnerata qaangiutereernerani, ingerlanneqarnerusarnerat immaq pingaaruteqarpoq. Piffissami sarfarnernik pisoqarfiusartuni nunaqarfinni imeqarfinnit misissugassamik tiguisarnerit annertunerusumik pizaraluarpata, nunaqarfinni imeqarfinnit annertussusit qaffasippallaartut amerlanerusimasinnaanerit ilimanarpoq.

4.7 Pitsaassutsimik nalilersuineq - mikrobiologi (qaangiinerit, qalatitsinissamik inassuteqarnerit)

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut mikrobiologiskimik misissugassat misissorneqarnerisa inernerinik ikkussuinissamat qarasaasiakkut paasissutissaasivimmik soqanngilaq, taamaattumik 2011-2012-imit kisitsisitigut paasissutissat atorneqarsinnaasut pissarsiariniarneri ajornartorsiutaasimalluni. Taamatuttaaq piffissami oqaatigineqartumi tassani, toqqorsisarsimanginneq pissutigalugu, qalatitsinissamat inassuteqaateqarnernut paasissutissanik nalunaarsukkanik pissarsisoqarsinnaasimangilaq. Tamanna misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinninnginnermut ataqtigiissillugu, 2011-2013-imit mikrobiologiskimik erngup pitsaassusaanik qularnaatsumik nalilersuinerмик suliaqarnissaq ajornakusoorsimavoq.

2013-imi qalatitsinissamik inassuteqaatit 23-iusimapput. (takuuk ilanngussaq 3) Qalatitsinissamik inassuteqaatit uumasuaqqat napparsimatitsilersinnaasut imaluunniit kim-imut kisitsisit (kim mikrobiologiskimik pisoqarneranut il.il. takutitsisarpoq) qaffasippallaarnerat pissutigalugu peqqusissutigineqarsimapput. Pingaartumik erngup pitsaassusaa taamatut ajortigimmat isumanerlunnarpoq. Tamatuma saniatigut erngup mingutsinneqarnerata anigorniarnissaa ajornakusoortorujussuusooq sumiiffinni arlalinni paasinarsisimavoq.

5.0 Inerniliineq

5.1 Erngup pitsaassusaa

Bakteriaqarneranik misissugassat misissorneqarnerisa inerner, 2013-imi imeqarfiit pingajussaat tamangajalluunnaanni qalatitsinissamik inassuteqaateqartoqartariaqarsimaneranik malitseqarput. Taamatut inerneqarnera naammaginngilaq. Pingaartumik nunaqarfinni imeqarfiit ajornartorsiorfiupput; kisianni aamma illoqarfinni imeqarfiit eqqugaasimapput. Imermi imigassami erngup/sananeqaataata pitsaassusaa sumiiffinni arlalinni pitsaasutut oqaatigineqarsinnaavoq. Taamaattoq pisuni amerlasuuni imermit/akuutissat uumaatsut atorlugit misissugassamik misissuinerit takutippaat, imeq imigassaq seernarpallaartoq, tamannalu imermut ikkussukat manngertorninerinik aammalu erngup saffiugassanik akoqarnerata qaffasippallaarneranik kinguneqarsinnaavoq. Aluminiumit taratsut, akuutissanik uumaatsunik atuilluni saliinermi imermut akuliunneqartartut, pisuni ataasiakkaani imermut imigassamat piunasaqaatinit annertunerusumik annertussuseqarlutik imermi imigassaniittarput. Amerlanertigut imermi Bor, imermik imaaneersumik tarajuaavinneersoq annertuallaartarpoq.

Erngup suliarineqanngitsup pitsaassusaanik pisortat nakkutiginninnerat, erngup sarfarnernani marrarmik mingunnillu akoqarnerata ilisimanissaanut naammattumik akulikissusilimmik misissugassanik tiguisarneq akuttussuseqanngilaq. Tamanna imeqarfinni arlalinni sorujuaaviit sarfarnernik pisoqarnerani naammattumik imermik saliinissamat annertussusilerneqanngitsut arlalitsigut malunnarpoq. Imeq suliarineqareersoq suli eseriappat, UV atorlugu imaluunniit klor-ilersuinikkut tunillannartuinerup sunnuteqanngissinnaanera annertuumik aarlerinaateqarpoq. Tamatuma malitsigisaanik ukioq kaajallallugu erngup pitsaassusaata naammaginaruunissaa qulakkeernarlugu, imeqarfiit arlallit naammattumik imermut saliveqanngitsut ilimanaateqartorujussuavoq.

5.2 Oqartussaasut aqutsinerat

Imeqarfiit pisortanit nakkutigineqarnerisa pitsaanerulernissaa pisariaqartinneqarpoq. Pisortat imeqarfinnik nakkutiginninneranni pisussanut pilersaarutit aalajangersarneqartut naammattumik naammaginassuseqartumik malinneqarsimangillat. Misissugassanik tigusinissamut pisussanut pilersaarut malinneqarsimanersoq piffissaq eqqorlugu misissuisarneq amigaataasimavoq. Paasissutissanik nalunaarsukkanik naleqqutitngitsumik toqqorsimatitsineq aammalu toqqorsivimmut inissiisannginneq, 2011-2012-imut mikrobiologiskimik misissuinermit erngup pitsaassusaanik naammagintumik nalilersuinissamik ajornartorsiuteqarnermik malitseqarsimavoq. Mikrobiologiskimik misissugassanik misissuinerit inernerinik ikkussuiffissamik qarasaasiakkut paasissutissaasiveqanngimmat, paasissutissanik nalunaarsukkanik tigusinissaq aammalu naammattumik qularnaassuseqartumik mikrobiologiskimik erngup pitsaassusaanik nalilersuinissaq ajornakusoorsimasoq paasinarsisimavoq.

5.3 Pisortat misissuisarnerisa aamma erngup pitsaassusaata pitsanngorsarneqarnissaanut siunnersuutit

Nalunaarusiami matumani takutinneqarpoq, suliassaqarfiit arlallit iluanni pisortat misissuisarnerisa pitsanngorsarneqarnissaa pisariaqartinneqartoq. Misissugassanik tigusisarnermut pisussanut pilersaarutit malinneqarnissaat Qulakkeerneqassaaq. Aamma ajornartorsiutit pisortat misissuineranni paasineqartut sukkaasumik sunniuteqarluartumillu iluarsineqartarnissaat, kiisalu imeqarfinni imaluunniit imermik suliarineqanngitsumik pilersuivinni tunngaviunerusumik ajornartorsiutaasut ungasissumut pilersaarut malillugu iluarsiivigineqartarnissaat, qulakkeerneqassaaq. Siunnerfiit taakkua angunissaannut, tamatuma saniatigut aaqqissussaanerit ilaasa aamma suleriaatsit allannortinneqarnissaat, kiisalu qarasaasiakkut paasissutissaasivimmut ullutsinnut naleqquttumut aningaasaliinissaq pisariaqarpoq. Matuma kinguliani pitsanngorsaanissamut siunnersuutit allatorneqarput.

Siunnersuutit misissugassat pisussanut pilersaarummi aalajangersarneqartut katersorneqartarnissaannik qulakkeerisussat

1. *Misissugassanik tigusisarnermut pisussanut pilersaarutininik suliaqartoqassaaq.*
2. *Pisussanut pilersaarutit malinneqarnerisut nakkutigineqassaaq.*
3. *Nammineq imeqarfimmi erngup pitsaassusaa pillugu tamanut pitsaanerusumik asissutissiisoqartassaaq.*

Siunnersuutit erngup pitsaassusaata pitsaannginneranut paasineqartumut pissutaasut nassaariniarlugit suliniuteqarnermik pitsaanerulersitsisussat

4. *Pitsaassutsimi ajornartorsiutit qisuariarfigineqartarnissaat pillugu imeqarfinnut ataasiakkaanut tamaginnut upalungaarsimanermit pilersaarutit.*

5. *Imeqarfimmi piginnittoq sukkasuumik pitsaassutsimi ajornartorsiutinik iluarsinissamut aningaasaqarnikkut sillimmateqassaaq*
6. *Qarasaasiami paasissutissanut periaatsimik nutaamik, aamma mikrobiologiskimik misissueqjissaarnermit paasissutissanik, kisitsisitigut paasissutissanik ataatsimoortunik imaqarsinnaasumik, aammalu imeqarfinnut aarlerinaataasunik nalilersuinernut inassuteqaatinullu tapersiinnaasunik, aningaasaliisoqassaaq.*
7. *Pingaarnertigut akisussaaffiup qitiusumi oqartussaasumi ataatsimi ataatsimoortinneqarnissaa, aammalu sinerissami akisussaaffiup allannguuteqartinneqarnissaa siunertaralugit, imermit nalunaarut iluarsaanneqassaaq.*
8. *Imeqarfiit aamma inuussutissalerinermut suliffeqarfiit erngup pitsaassusaanut akisussaaffiat ersarissarneqassaaq.*

6.0 Ilanngussat

Ilanngussaq 1: Mikrobiologiskimik misissugassanut aamma qalatitsinissamik inassuteqartarnermut siunnerfinnik naammassinninnermut takussutissiaq.

Ilanngussaq 2: Imermit/akuutissanik uumaatsunik atuilluni misissugassanik tiguisarnermut siunnerfinnik naammassinninnermut takussutissiaq

Ilanngussaq 3: Nunap assinga 2013-imi imeqarfiit qalatitsinissamik inassuteqarfigineqartut allassimallutik

7.0 Innersuussiviusut allassimaffiat

Erngup imigassap pitsaassusia aamma imermik pilersuviit nakkutigineqarnerat pillugit
Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 17. marts 2008-imeersumi

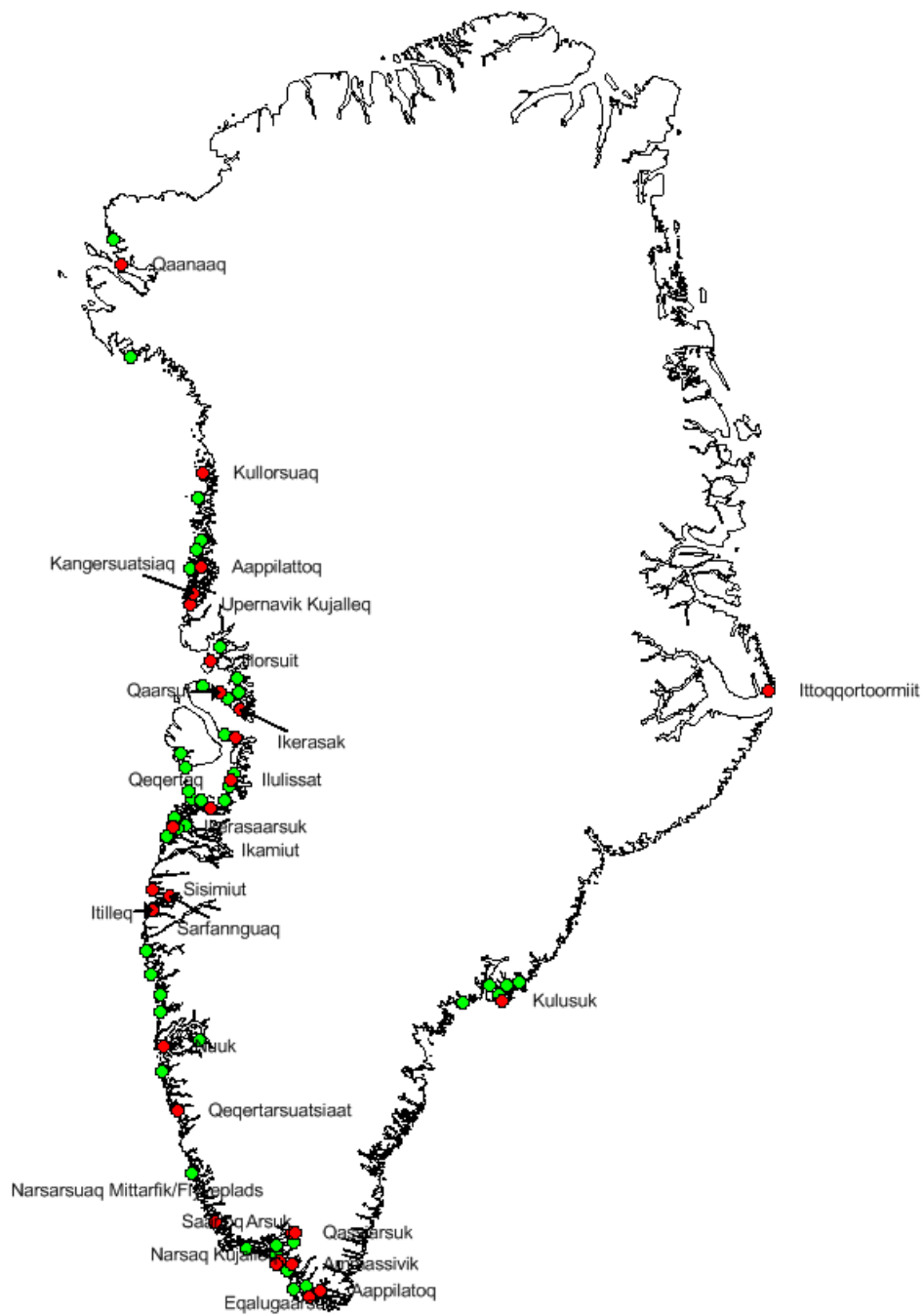
<http://lovgivning.gl/lov?rid={12EADDE3-5678-417D-8ABC-9BCBEEDCDF3F}>

Feltkode ændret

Nukissiorfiit imermut paasissutissanik nalunaarsukkanik aqutsinermut internettikkut periaasia:

<http://.vandkvalitet.gl/>

Feltkode ændret

Ilangussaq 3: Kalaallit Nunaanni imeqarfiit. 2013-imi qalatitsinissamik inassuteqarfiusut aappaluttumik ilisarnaaserlugit aamma atia allallugu takutinneqarput.

